

מקרא שבסדרא

"יום הולדת את פרעה..."
(סדר וישב)

יום הולדת שבועים

ויהי ביום השלישי, יום הולדת את פרעה, ויעש משתה לכל עבדיו...¹.

נתיבי עם

סימן רכה. סעיף ג. וכן כשמגיע לע' שנה מברך בלי שו"מ².

עלי נתיבים

השאלה ההלכתית – האם לברך 'שהחיינו' ביום שמלאו לאדם שבועים שנה?

ברכה זו לא נזכרה בתלמוד ולא בפוסקים הראשונים ורק באחרונים דנו בזה.

א. בשו"ת ערוגת הבושם³ יצא בדברים קשים כנגד חגיגה זו ולהלן תמצית מדבריו:
מעולם לא נשמע מגברא רבא שיחוג חגיגת יובל של שבועים שנה בקול המון
חוגג ובפרט מיום גלות הארץ אשר גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתינו...

נ"ל כל העושה חג יובל של שבועים שנה וכיו"ב, **בודקין אחריו שמא מקטני
אמנה הוא...** ולשמחה מה זה עשה⁴, ומהאי טעמא לא אשכחן לרבותינו רבנן
קשישאי שעבדו הכי...

ולמסקנה דמילתא העלה, שכל מי שעושה חג יובל כזה **אינו אלא מן
המתמיהים ואין רוח המקום נוחה הימנו...**

ב. ולא כן דעת הרבה מהאחרונים שחלקו עליו בזה.

תחילה וראש בשו"ת חוות יאיר⁵ אשר דן בגדרי סעודת מצוה וכתב שלגבי סעודת
בן שבועים יש להסתפק⁶ אם נחשבת כסעודת מצוה, הגם שזה **הבן שבועים
מברך 'שהחיינו', כי כך נ"ל**, מ"מ לא בהכרח שנחשב סעודת מצוה, ולכן ראוי
לדרוש בה בד"ת.

הפרי מגדים⁷ מביא את דעת החוות יאיר שמברך 'שהחיינו' אך מסיים **וצ"ע**.
ומשמע שלא מסכים עם דבריו בפשיטות.

החיד"א⁸ הכריע בדבר ופסק **שיברך בלא שם ומלכות**, מאחר שלא כתבוהו
הראשונים.

וכ"כ בזה כלל החסד לאלפים⁹ : דברים שיש עליהם מחלוקת אי מברך 'שהחיינו',

¹ בראשית פרק מ פסוק כ : ויהי ביום השלישי, יום הולדת את פרעה, ויעש משתה לכל עבדיו,
וישא את ראש שר המשקים, ואת ראש שר האפים בתוך עבדיו.

² ר"ת: שם ומלכות.

³ חלק או"ח סימן שטו, **משה בן הרב עמרם גרינוואלד**.

⁴ קהלת ב, ב.

⁵ סימן ע. **רבי יאיר חיים בן משה שמשון בכרך** נולד בשנת ה'שצ"ח (1638) ונפטר בשנת
ה'תס"ב (1702).

⁶ כי סעודה זו לא עונה על ההגדרה של סעודת מצוה. וכמ"ש שם: ולא נקרא סעודת מצוה אלא
כשאסיפות בני אדם הוא בשביל המצוה או היתר הדרוש שכבר יצא מפי הקדמונים, מפני שהדרוש
בא מחמת הסעודה וכל המסובים בני הסעודה מקשיבים לקול הדורש שכך ראוי להיות.

⁷ אורח חיים משבצות זהב סימן תמד ס"ק ט.

⁸ שו"ת ברכה אורח חיים סימן רכג, סעיף ג וכ"כ החת"ס על השו"ע סימן רכה, סעיף א.

⁹ **רבי אליעזר פאפו**. דיני ברכת הודאות מינים ממינים שונים (סימנים רכא-רל) סעיף ח.

מקרא שבסדרא

יום ה'לדת שב'עים

"יום ה'לדת את פ'רעה..."
(סדר ו'שב)

שראוי לברך בלי הזכרת שם ומלכות, או שילבש בגד חדש באותו פרק ויברך על מנת לפטור גם אותו דבר.

וכן כשהגיע לששים שנה, **ולשבעים שנה, ראוי להודות לה' ולברך 'שהחיינו' בלי הזכרת שם ומלכות.**

וכך פסק הבן איש חי¹⁰ ז"ל : כשיגיע לששים או לשבעים, **נכון ללבוש בגד חדש או יקח פרי חדש ויברך עליו 'שהחיינו'**, ויכוין גם על שנותיו, ויש עושים סעודה כשיגיעו לשבעים.

וכ"כ בשו"ת שרגא המאיר¹¹ שאם הגיע לגיל ע' צריך הודיה להשי"ת ולעשות יומא טובא לרבנו, ואם הוא ת"ח יעשה סיום מסכת וידרוש בד"ת ואז בודאי הוי סעודת מצוה וגם **יקנה בגד חדש** וילבש אותו קודם הסעודה **ויברך 'שהחיינו'**.

וכן עשה מעשה בעצמו בעל הישרי לב¹² וכך כתב : ואנא נפשאי כשיזכני ה' שהגיעני לע'... **לבשתי בגד חדש וברכתי** כדי לצאת ידי שניהם ובו ביום עשיתי סעודה גדולה, כי לאו מילתא זוטרת...

ג. יום ה'לדת בכל שנה

כתב הבן איש חי¹³ : ולא דוקא בגיל שישים או שבעים כתב כן, אלא יש נוהגין **לעשות בכל שנה את יום הלידה ליו"ט**, וסימן יפה הוא, וכן נוהגים בביתנו.

בלקט הקמח החדש¹⁴ הביא מס' גנזי יוסף (שווארץ) בסי' ד שכתב, שיודע מאנשי מעשה **שביום הולדת בכל שנה** שהיו מהדרים לברך 'שהחיינו' על איזה פרי או בגד חדש.

על חשיבותו של יום זה כתב ר' צדוק הכהן מלובלין¹⁵ : **כי היום שהאדם נולד בו, אז הוא בתוקף מזלו**, ואין לו לירא באותו יום בכל שנה משום דבר שיורע מזלו אז.

ועוד מצאנו בהקדמה לספר **קול החיים**¹⁶ לרבי חיים פאלאג'י שכתב ז"ל: ולהיות ד'חנני ה' ברחמיו, ברוך שהחייני וקיימני והגיעני **להשלים שמונים שנה**, על כן סידרתי לעצמי לתת שבח והודאה לאל יתברך...

ואנכי תקנתי לומר כפעם בפעם מכל הכתוב לחיים בקונטרס הקטן הלזה, **ובפרט ביום שנולדתי מידי שנה בשנה...**

ואשרי תבחר ותקרב **מי שהשלים שבעים שנה**, ללבוש בגד חדש ולומר 'שהחיינו', ולכוין נמי על שזכה ה' **להשלים שבעים שנה**. ולעשות גם כן סעודת אליהו יומא טבא לרבנו.... ומה טוב אם ככה יעשה נמי בתשלום **'ואם בגבורות**

¹⁰ שנה ראשונה פרשת ראה, סעיף ט.

¹¹ חלק ד סימן סט. **הרב שרגא פייוויש שנעבאלג**, רו"מ בק"ק לונדון יצ"ו.

¹² הרב חיים דוד חזן, איזמיר. ראה בספרו אות ב עמוד ב ערך 'ברכת שהחיינו'.

¹³ שם, סעיף ז.

¹⁴ הרב יעקב צבי כ"ץ הרב דגלילות גירבע ואח"כ אבדק"ק סובוסלו חלק ד ס"ק ס*].

¹⁵ דברי חלומות אות כ.

¹⁶ בספר זה חיבר הרב חיים פאלאג'י סדר לימוד, תפילות ואמירות לעת הגיע האדם **לגיל שבעים שנה והלאה** והנהגות טובות כלליות לימי הזקנה.

מקרא שבסדרא

"יום הולדת את פרעה..."
(סדר וישב)

יום הולדת שבועים

שמונים שנה, ואשרי שיאחו בספר התורה הזה **משבעים ואילך** ובא והתפלל...¹⁷

ד. להודות בכל יום

כתב החסד לאלפים⁹: וגדולה מזאת אני אומר, שראוי לברך לה' **מידי יום** על שהחיינו והגיענו ליום חדש. וטוב להודות לה' על כל פרט ופרט, על כל הטובה, ויתן הודאה לשעבר, ויתפלל על העתיד שיוסיף להטיב עמו על כל דבר לפי השייך...

וכשמודה על החיים, יבקש רחמים שיחיה עוד שנים, רבות בשנים, חיים של טובה וכדומה. וכן על זה הדרך, על כל פרט ופרט יהא מודה על העבר וצועק על העתיד, כי כגון אנן יתמי דיתמי, דלוננו מאוד ואין כוחנו אלא בפינו, להודות לה' המשלם תודות, ולהתפלל אליו, כי הוא שומע תפילת כל פה, הוא יגמור בעדנו וימלא משאלותינו לעבודתו יתברך שמו.

ה. תפלה¹⁶

רבון העולמים ואדוני האדונים, אהיה אשר אהיה, אל תרפה את ידי לעת זקנתי מלעסוק בתורה ומלקיים המצוות. אל תשליכני לעת זקנה, ככלות כחי אל תעזבני¹⁸. ואל תקהה את שני בבני ובבנותי ונכדי ונכדותי, שלא ימות שום אחד מהם בחיי. ותמיד אהיה מושב בדעתי ושכלי לעבדך באמת. ולא יהיה פסול בזרעי עד סוף כל הדורות. ותן בי כח ובריאות ואמץ וחזק בכל אברי וגידי, ויהמו נא רחמיך עלי לתת בי כח בכל אברי שלא יזובו ולא ידאבו ותערב שנתני על משכבי. ותצילני מכל רוחות רעות. ותהיה לי שיבה טובה שלא יכהו עיני ולא ימעדו קרסלי ולא יחלשו אברי ותתחדש כנשר נעורי¹⁹ והחלימיני והחייני. ולא יתבטלו מזונותי ולא ינוסו לחיי עד אחר אריכות ימים ושנים במיתת נשיקה, בכלח אלי קבר, כעלות גדיש בעתו²⁰, שבע ימים. רפאני ה' וארפא, הושיעני ואושעה, כי תהלתי אתה²¹. כי אתה שומע תפלת כל פה. ברוך שומע תפלה, אמן ואמן.

ואסיים בברכה לאלה שטרם מלאו להם שבועים וגם לאלה שאחר השבועים, שיזכו לעוד הרבה שנים בבריאות ונועם הם וכל ב"ב ויגיעו לשבועים וגם שמונים ועד מאה ועשרים, שמחים רעננים ובריאים, לחזות בבנין ירושלים, בבנין אריאל ובביאת הגואל אכ"ר.

אברהם תורגמן, אפרת

¹⁷ להלן סע"ף ה.

¹⁸ תהלים ע"א, ט.

¹⁹ ע"פ מ"ש בתהלים קג, ה: המשביע בטוב עדיך, תתחדש כנשר נעוריכי.

²⁰ איוב ה, כו: תבוא בכלח אלי קבר, כעלות גדיש בעתו.

²¹ ירמיהו יז, יד.